

Sygn. akt I C 710/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Maria Stelska

Protokolant: Katarzyna Radek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 stycznia 2016 roku w Lublinie

sprawy z powództwa T. R. i A. P.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością O3 (...) z siedzibą w L.

o zapłatę

I. powództwo oddała;

II. nie obciąża powódek T. R. i A. P. obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością O3 (...) z siedzibą w L.;

III. koszty sądowe, których powódki nie miały obowiązku uiszczać przejmują na rachunek Skarbu Państwa.

I C 710/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 24 czerwca 2013 r. powódki T. R. i A. P. reprezentowane przez profesjonalnego pełnomocnika domagały się zasądzenia od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością O3 (...) z siedzibą w L. na swoją rzecz:

- 89 939,81 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 stycznia 2013 r.

- kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu podniosły, że są spadkobierczyniami R. R. (1). R. R. (1) prowadził działalność gospodarczą pod firmą (...) w L.. W ramach prowadzonej przez siebie działalności zawarł w dniu 23 lipca 2012 r. umowę o roboty budowlane nr (...) z E. C. prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Budowlane (...) E. C.. W oparciu o w/w umowę wykonane zostały prace budowlane przez Wykonawstwo Ogólnobudowlane R. R. (1) w L.. W związku z wykonanymi pracami została wystawiona faktura VAT nr (...) z dnia 30 sierpnia 2012 r. Wskazana umowa dotyczyła prac, których investorem była strona pozwana - (...) Sp. z o.o.(...)3 (...) w L.. Przedsiębiorstwo Budowlane (...) E. C. pełniło rolę generalnego wykonawcy wobec inwestora, natomiast Wykonawstwo Ogólnobudowlane R. R. (1) był podwykonawcą wobec (...). Inwestor i wykonawca ponoszą w oparciu o 647¹ k.c. solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy. Inwestor – pozwana spółka, wyraziła zgodę na wykonywanie prac przez podwykonawcę Wykonawstwo Ogólnobudowlane R. R. (1), a także uznała swoją odpowiedzialność wobec podwykonawcy poprzez zapłatę na jego rzecz kwoty 40 191,90 złotych w trakcie wykonywania prac budowlanych. Wpłatę w/w kwoty zaliczono na poczet faktury nr (...).

Pismem z dnia 17 stycznia 2013 r. pozwana spółka została wezwana do zapłaty na rzecz spadkobiercy R. R. (1) kwoty 109 939,81 złotych z tytułu wynagrodzenia za roboty budowlane. Kwota ta odpowiadała zaległemu wynagrodzeniu pomniejszonemu o opłaty za zużytą energię elektryczną i wodę, wynoszące 5 060,90 złotych oraz kaucję z tytułu umowy nr (...) w wysokości 7 533,59 złotych. Po wezwaniu do zapłaty pozwana spółka uiściła jeszcze na rzecz powódek kwotę 20 000 złotych z tytułu należności z faktury VAT nr (...). Do uiszczenia pozostała kwota wskazana w pozwie (pozew z uzasadnieniem k. 2-7).

W odpowiedzi na pozew pozwana (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością O3 (...) z siedzibą w L. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie solidarnie od powódek na jej rzecz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwana podniosła zarzut potrącenia, wskazując, że w dniu 15 listopada 2013 r. kupiła od Z. B. wierzytelność przysługującą mu od R. R. (1), a obecnie od powódek, jako spadkobiercy R. R. (1).

Następnie pozwana poinformowała powódki o dokonanej cesji i złożyła oświadczenie o potrąceniu, czego skutkiem jest umorzenie się wierzytelności nawzajem, w tym wierzytelności objętych niniejszym powództwem. Stąd też, wierzytelność powódek objęta fakturą VAT nr (...) uległa umorzeniu, skutkiem umorzenia wierzytelności, wobec dokonanego potrącenia, winno być oddalenie powództwa (odpowiedź na pozew k. 78-81).

W piśmie procesowym z dnia 17 lutego 2014 r. pozwana spółka podniosła, że powódki były informowane o cesjach wierzytelności i nie kwestionowały ich istnienia, wysokości czy też wymagalności, a tym samym nie kwestionowały skuteczności dokonanych potrąceń (pismo procesowe pozwanej k. 105-106).

W piśmie z dnia 14 marca 2014 r. powódki nie uznały zgłoszonego przez pozwaną zarzutu potrącenia. Zakwestionowały zarówno istnienie wierzytelności zgłaszanych przez pozwaną w związku z zarzutem potrącenia, jak i niespełnienie wymogów regulacji prawa cywilnego dotyczących instytucji potrącenia (pismo procesowe powódek k. 143-146).

W piśmie procesowym z dnia 24 kwietnia 2014 r. pozwana podtrzymała zarzut potrącenia wierzytelności wskazując, że twierdzenia powódek, co do nieistnienia wspomnianych wierzytelności są nieprawdziwe (pismo procesowe pozwanej k. 154-156).

W piśmie procesowym z dnia 29 stycznia 2015 r. pozwana podniosła, jako niezaprzeczoną okoliczność, że Z. B. i L.S. (...) Sp. z o.o. byli wierzycielami R. R. (1). Ponownie przyznała, że kupiła w/w wierzytelności stając się wierzycielem R. R. (1). R. R. (1) wykonywał prace jako podwykonawca na inwestycji, której generalnym wykonawcą była E. C., na jej zlecenie i był jej wierzycielem z tytułu faktur VAT, w tym faktury objętej pozwem. E. C., jako generalny wykonawca, była związana umową o generalne wykonawstwo z pozwaną, a na podstawie wystawionych przez siebie faktur VAT, była wierzycielem pozwanej. Wobec faktu, że pozwana miała zapłacić E. C. określoną kwotę, natomiast E. C. miała zapłacić R. R. (1) kwotę objętą fakturą nr (...) – E. C. dokonała w tym zakresie przekazu w trybie art. 921¹ k.c. i poleciła pozwanej zapłatę tej kwoty R. R. (1). Pozwana, wobec zakupu wierzytelności od (...) sp. z o.o. i wobec polecenia przekazu od E. C. była jednocześnie wierzycielem i dłużnikiem R. R. (1). W celu umorzenia wzajemnych wierzytelności, pozwana złożyła oświadczenie o potrąceniu, co doprowadziło do umorzenia wzajemnych wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej, czyli wierzytelności objętej fakturą VAT nr (...). Pozwana wskazała ponadto, że wobec umorzenia wierzytelności nie ma podstaw do badania odpowiedzialności solidarnej pozwanej (pismo procesowe pozwanej k. 263-265).

Pismem z dnia 2 lipca 2015 r. powódki zmodyfikowały powództwo wnosząc o zasądzenie na ich rzecz kwoty 89 939,81 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od 25 stycznia 2013 r. na podstawie art. 647¹ k.c. lub zasądzenie tej kwoty na podstawie art. 405 k.c. Powódki zakwestionowały wartość dokonanych przez pozwaną potrąceń powołując się na akt poświadczenia dziedziczenia z dnia 17 stycznia 2013 r. i przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Wskazały, że wartość stanu biernego spadku przekracza znacznie wartości stanu czynnego spadku, a zatem powódki odpowiadają jedynie do wartości stanu biernego spadku – proporcjonalnie wobec wszystkich wierzycieli. Ponadto kwota wskazana

w spisie inwentarza wyczerpuje roszczenia wobec powódek, a pozwana nie miała podstaw do potrącenia również odsetek. Powódki stwierdziły, że maksymalna kwota do potrącenia to 34 136,41 złotych w przypadku wierzytelności Z. B. i 31 348,83 złotych w przypadku (...) sp. z o.o.

Powódki uważają, że pozwana przyjęła solidarną odpowiedzialność, jako inwestor i dokonała potrąceń na tej podstawie, zaznaczając że sama pozwana spółka dokonując potrąceń określiła siebie jako inwestora odpowiadającego solidarnie (pismo procesowe powódek k. 279-282). Stanowisko to podtrzymały na rozprawie z dnia 7 lipca 2015 r. (protokół rozprawy k. 285 – 286).

Pozwana w piśmie procesowym z dnia 21 lipca 2015 r., odnosząc się do zarzutów strony powodowej w zakresie wysokości, do jakiej mogło być dokonane potrącenie, uznała te twierdzenia za nieuzasadnione i nieudowodnione. Powódki nie wskazały bowiem skąd wywodzą swoją proporcjonalną odpowiedzialność względem wierzycieli, jak również tego, że wierzytelności Z. B. i L. D. powinny zostać proporcjonalnie pomniejszone. Pozwana wskazuje, że przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza nie wyłącza możliwości dokonania potrącenia. W związku z tym w ocenie pozwanej potrącenia dokonano w sposób prawidłowy (pismo procesowe pozwanej k. 294-297).

W toku procesu strony podtrzymywały swojej stanowiska, powód popierał powództwo, pozwana spółka powództwa nie uznawała i wnosiła o jego oddalenie.

Ustalenia faktyczne

R. R. (1), prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...), dnia 23 lipca 2012 r. zawarł z Przedsiębiorstwem Budowlanym (...) E. C. umowę o roboty budowlane nr (...). W oparciu o w/w umowę R. R. (1) był podwykonawcą w ramach inwestycji prowadzonej przez pozwaną (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością o3 (...) w L., której generalnym wykonawcą było Przedsiębiorstwo Budowlane (...) E. C.. Przedmiotem zawartej umowy było wykonanie stanu surowego otwartego budynku mieszkalnego (...)-segmentowego w zabudowie szeregowej oraz ścianek działowych wg obmiaru na budowie w L. przy ul. (...). Wykonanie umowy miało rozpocząć się w ciągu 7 dni od przekazania terenu budowy podwykonawcy przez generalnego wykonawcę. Zakończenie prac miało nastąpić w terminie do dnia 28 września 2012 r. Generalny wykonawca był zobowiązany do przedstawienia inwestorowi w terminie 7 dni od daty zawarcia umowy, tekstu tej umowy, pisemne poinformowanie o tym fakcie podwykonawcy oraz pisemne poinformowanie wykonawcy o zgodzie inwestora na zawarcie umowy z podwykonawcą. Za wykonanie przedmiotu umowy podwykonawcy przysługiwało wynagrodzenie netto wg cen jednostkowych z załącznika nr 1 do umowy na podstawie obmiaru wykonanego na budowie. Zapłata miała być dokonywana co miesiąc na podstawie faktury z 30-dniowym terminem płatności, wystawionej w oparciu o protokół częściowego odbioru robót (umowa o roboty budowlane nr (...) k. 23-27).

W oparciu o zobowiązanie wynikające z umowy o roboty budowlane nr (...), generalny wykonawca (...) w osobie swojego przedstawiciela P. C., zgłosił inwestorowi - spółce (...), zawarcie umowy z podwykonawcą Wykonawstwo Ogólnobudowlane R. R. (1), przedstawiając spółce treść umowy zawartej z R. R. (1) (zeznania świadka E. C. k. 275, zeznania świadka P. C. k. 302v-303v).

Po dokonaniu przez generalnego wykonawcę odbioru robót w dniu 28 sierpnia 2012 r., przedsiębiorstwo (...) wystawiło fakturę VAT nr (...) z dnia 30 sierpnia 2012 r. z tytułu wykonanych robót, opiewającą na kwotę 162 725,49 złotych. (protokół odbioru robót z dnia 28 sierpnia 2012 r. k. 29-34, faktura nr (...) k. 28). Kwota ta nie została uiszczona przez generalnego wykonawcę - (...) E. C.. R. R. (1) wystąpił o zapłatę w/w kwoty do inwestora - spółki (...). Regularnie kontaktował się ze spółką (...) w sprawie uregulowania tego zobowiązania. W dniu 18 grudnia doszło do spotkania z udziałem przedstawicieli inwestora, wykonawcy i podwykonawcy. W jego wyniku inwestor częściowo uiścił wynagrodzenie z tytułu faktury nr (...) w kwocie 40 191,90 złotych w dniu 20 grudnia 2012 r. (zeznania świadka M. P. k. 213-213v).

Dnia 11 stycznia 2013 r. zmarł R. R. (1). Spadek po nim z dobrodziejstwem inwentarza nabyły – jego żona T. R. i córka A. P. (akt poświadczenia dziedziczenia k. 11-12).

Pismem z dnia 17 stycznia 2013 r. powódki, jako spadkobierczynie zmarłego R. R. (1), wezwały inwestora do zapłaty dalszej nieuiszczonej na ich rzecz kwoty 109 939,81 złotych z tytułu należności z faktury VAT nr (...), pomniejszonej o kwotę kaucji i opłat za wodę i energię elektryczną (wezwanie do zapłaty k. 21).

Od czasu wezwania do zapłaty powódki kilkakrotnie spotykały się z przedstawicielami spółki (...) w sprawie spłaty zaległego wynagrodzenia, na których uzgodniono spłatę ratalną. W toku negocjacji spółka (...) uiściła kolejną część wynagrodzenia z tytułu faktury (...) w dniu 29 maja 2013 r. w kwocie 20 000 złotych (zeznania powódki A. P. k. 218v w zw. z 126-126v).

Generalny wykonawca - (...) E. C. zawarł w dniu 8 października 2013 r. z pozwaną spółką (...) porozumienie ugodowe. Na mocy postanowień w/w porozumienia, spółka (...) zobowiązała się wypłacić podmiotom działającym jako podwykonawcy wobec (...), nie uiszczone przez (...) wynagrodzenia z tytułu podwykonawstwa robót budowlanych na (...) spółki (...). W oparciu o zawartą w treści porozumienia umowę przekazu, W. przejęła zobowiązania (...) wobec podwykonawców w tym Wykonawstwa Ogólnobudowlanego R. R. (1) (porozumienie ugodowe k. 307-309v).

W latach 2011 – 2012 R. R. (1) współpracował, jako wykonawca z Z. B. i L. D. jako podwykonawcami. Z Z. B. na inwestycji przy ulicy (...), a z L. D. na inwestycji przy ulicy (...). Z tytułu wynagrodzenia za roboty budowlane obu podwykonawcom przysługiwały wierzytelności wobec R. R. (1) (protokół spisu inwentarza k. 312-313). R. R. (1) nie był w stanie uiścić zaległego wynagrodzenia swoim podwykonawcom.

Przystępując do spłaty niniejszych zobowiązań z tytułu umowy przekazu, pozwana dnia 15 listopada 2013 r. nabyła od Z. B. wierzytelność o zapłatę przysługującą mu wobec Wykonawstwo Ogólnobudowlane R. R. (1), z tytułu wynagrodzenia za roboty budowlane wykonywane na zlecenie R. R. (1) w kwocie 49 367,97 złotych. Następnie pozwana, dnia 26 listopada 2013 r., nabyła od (...) Sp. z ograniczoną odpowiedzialnością wierzytelność o zapłatę przysługującą tej spółce wobec Wykonawstwo Ogólnobudowlane R. R. (1), z tytułu wynagrodzenia za roboty budowlane wykonywane na zlecenie R. R. (1) w kwocie 44 491,67 złotych (umowy sprzedaży wierzytelności k. 190-194, zeznania A. M. k. 218v-219, zeznania świadka M. P. k. 213-213v, zeznania świadka Z. B. k. 213v-214, zeznania świadka P. K. k. 214v, zeznania świadka R. R. (2) k. 214v-215).

Pismem z dnia 15 listopada 2013 r. pozwana poinformowała powódki o nabyciu wierzytelności przysługującej Z. B. oraz o potrąceniu jej z należnością wynikającą z faktury VAT nr (...) (informacja o sprzedaży wierzytelności k. 89, oświadczenie o potrąceniu k. 90).

O nabyciu wierzytelności L. D., pozwana poinformowała powódki pismem z dnia 26 listopada 2013 r., natomiast oświadczenie o potrąceniu tej wierzytelności z należnością wynikającą z faktury VAT nr (...), pozwana złożyła powódkom pismem z dnia 14 lutego 2014 r. (informacja o sprzedaży wierzytelności k. 107, oświadczenie o potrąceniu k. 110).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody.

Dowody z dokumentów nie budziły zastrzeżeń Sądu. Strona pozwana zakwestionowała przedłożony przez stronę powodową spis inwentarza, jako nierzetelny z uwagi na sporządzenie go wyłącznie w oparciu o informacje przedstawione przez powódki. W przekonaniu strony pozwanej, spis inwentarza nie zawierał wszystkich wierzytelności przysługujących powódkom. Powódki zobowiązane do złożenia faktur mających potwierdzać istnienie innych wierzytelności przedsiębiorstwa (...), odmówiły, tłumacząc się brakiem wiedzy, co do ich istnienia oraz stosownym pouczeniem ich pełnomocnika. Strona powodowa poddała natomiast w wątpliwość istnienie wierzytelności nabytych przez pozwaną wobec R. R. (1). Fakt nabycia wierzytelności przez pozwaną od Z. B. i L. D. został jednakże potwierdzony przez złożenie stosownych umów, istnienie zaś wierzytelności potwierdzone zostało zeznaniami świadków Z. B. (k 213v-214), P. K. (k k 214v) i R. R. (2) (k 214v-215). Powódki nie zakwestionowały

prawdziwości dokumentów złożonych przez pozwaną, a zatem ich zarzuty pozostają gołosłowne i nie potwierdzone wiarygodnymi dowodami.

Odnosząc się do pozostałych dowodów przeprowadzonych w sprawie, należy zaznaczyć, że zeznania powódki A. P. (k. 218v w zw. z k. 126) oraz przesłuchanej w charakterze strony pozwanej – A. M. (k. 218v-219) nie budziły wątpliwości Sądu, chociaż ich znaczenie z punktu widzenia merytorycznego rozstrzygnięcia było mało znaczące. Powódka A. P. nie знаła szczegółów dotyczących zawierania umów przez firmę jej ojca. Jej wiedza ograniczała się zasadniczo do pertraktacji podejmowanych już po śmierci ojca, a te okoliczności były pomiędzy stronami bezsporne. Podobnie ograniczoną wiedzę w tym przedmiocie posiadała A. M. - członek Zarządu pozwanej Spółki. Szczegółową analizę zeznań powódki i pozwanej można zatem pominąć.

Zeznania świadków: M. P. (k. 213-213v), Z. B. (k. 213v-214), P. K. (k. 214v) i R. R. (2) (k. 214v-215) można również poddać pozytywnej weryfikacji. Jak podnoszone było wyżej, świadek Z. B., P. K. i R. R. (2) zaznawali na okoliczność wykonywania prac przez firmę (...) na rzecz przedsiębiorstwa (...) w ramach podwykonawstwa. Powódki nie przedstawiły dowodów przeczących tej okoliczności, a zatem treść zeznań świadków jest przekonywująca i wiarygodna. Podobnie nie sposób zaprzeczyć prawdziwości zeznań M. P., chociaż świadek jako dyrektor ds. inwestycji w firmie swojego teścia R. R. (1), zeznawał na okoliczności, które nie były pomiędzy stronami sporne.

Natomiast zeznaniom świadków E. C. (k. 275) i P. C. (k. 302v-303v) Sąd odmówił przymiotu wiarygodności w zakresie poinformowania inwestora o zawartej umowie z podwykonawcą i wyrażeniu przez niego zgody na zawarcie tej umowy, w warunkach, o których mowa w art. 647¹ § 2 k.c. Naturalnie pozwana nie kwestionowała, że posiadała wiedzę o powierzeniu wykonania prac budowlanych podwykonawcy oraz, że fakt ten akceptowała, to jednak z formalnego punktu widzenia, wykonawca nie przedstawił inwestorowi umowy zawartej z podwykonawcą, nie przedstawił też dokumentacji dotyczącej wykonania robót określonych w umowie. Z powodu nie kwestionowania przez pozwaną swojej odpowiedzialności wobec powódek, rozbieżności lub nieścisłości w zeznaniach świadków E. C. i P. C. nie mogą mieć jednakże znaczenia istotnego i przesądzającego.

Ustalenia prawne

Powództwo T. R. i A. P. podlega oddaleniu.

W niniejszej sprawie powódki domagały się zasądzenia od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością 03 (...) Spółka Komandytowa - Akcyjna z siedzibą w L. kwoty 89 939,81 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 stycznia 2013 roku z tytułu odpowiedzialności inwestora (pозwanej) za długi wykonawcy względem podwykonawcy.

Powódki argumentowały, że podstawą ich roszczenia stało się przyjęcie przez inwestora solidarnej odpowiedzialności względem podwykonawcy, poprzez zapłatę dwóch kwot 40 191,90 złotych i 20 000 złotych na poczet zaległości (...) wobec podwykonawcy z tytułu faktury VAT nr (...).

Pozwana w toku niniejszego postępowania negowała fakt, iż została jej – jako inwestorowi - przedstawiona do zaakceptowania umowa z podwykonawcą bądź jej projekt, zawierający istotne postanowienia, w tym zakres robót, chociaż uznawała swoją odpowiedzialność wobec firmy (...) co do zasady, z innej podstawy prawnej i faktycznej.

Dla porządku trzeba jednak podnieść, że w niniejszej sprawie niewątpliwym jest, że umowa nr (...) zawarta dnia 23 lipca 2012 r. między R. R. (1) jako wykonawcą, którego spadkobierczyniami są powódki, a E. C. jako zamawiającym, określała w § 1 jej przedmiot, którym było wykonanie stanu surowego otwartego budynku mieszkalnego (...)-segmentowego w zabudowie szeregowej oraz ścianek działowych na budowie przy ul. (...) w L.. Na mocy § 6 przedmiotowej umowy, zlecający był zobowiązany do przedstawienia inwestorowi w ciągu 7 dni od daty zawarcia umowy, tekstu tej umowy i pisemne poinformowanie o tym fakcie wykonawcy oraz pisemne poinformowanie wykonawcy o zgodzie inwestora lub jej braku na zawarcie umowy.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika wprawdzie, że P. C. poinformował pozwaną o zawarciu umowy z podwykonawcą R. R. (1), to brak jest dowodu potwierdzającego przedstawienie inwestorowi do zaakceptowania umowy z podwykonawcą bądź jej projektu, zawierającego istotne jej postanowienia, w tym zakres robót, a co za tym idzie wyrażenia przez pozwaną spółkę (...) zgody na zawarcie umowy z R. R. (1).

Podkreślenia wymaga w tym miejscu, iż umowa pomiędzy R. R. (1) jako wykonawcą a E. C. jako zlecającym, bez wątplenia ma formę pisemną, opatrzona została podpisami obu stron, odpowiednio reprezentowanych, określała przedmiot robót, wynagrodzenie, sposób zapłaty, termin rozpoczęcia prac. Spełnia więc wymagania co do formy, określone w art. 648 § 1 k.c. Pozostała jeszcze do wyjaśnienia kwestia wspomnianej już zgody inwestora.

Zgodnie z art. 647¹ § 2 k.c., do zawarcia przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą wymagana jest zgoda inwestora. Jeżeli inwestor

w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy

z podwykonawcą lub jej projektu wraz z częścią dokumentacji dotyczącą wykonania robót określonych w umowie lub projekcie, nie zgłosi na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń, uważa się, że wyraził zgodę na zawarcie umowy.

Zauważyć należy, iż dyrektywa szczegółowej wykładni cytowanego przepisu zawiera się w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego

z dnia 29 kwietnia 2008 roku (III CZP 6/08, OSNC z 2008 Nr 11, poz. 121),

w której wyrażono pogląd, iż zgoda inwestora może być wprawdzie wyrażona przez każde zachowanie, które ją ujawnia w sposób dostateczny (art. 60 k.c.), jednakże zgodę tę uważa się za wyrażoną w razie ziszczenia się przesłanek określonych w art. 647¹ § 2 zdanie drugie k.c. Aby można było przypisać inwestorowi milczącą zgodę na zawarcie umowy przez wykonawcę

z podwykonawcą konieczne jest łączne wypełnienie wszystkich przesłanek omawianego przepisu, to znaczy przedstawienie inwestorowi umowy zawartej

z podwykonawcą lub jej projektu wraz ze stosowną częścią dokumentacji, która dotyczy przedmiotu umowy. Aby możliwe było przyjęcie, że milczenie inwestora oznacza jego zgodę, treść przedłożonej umowy lub jej projektu powinna obejmować wszystkie postanowienia istotne dla określenia zakresu odpowiedzialności solidarnej inwestora, a jej uzupełnieniem jest odpowiednia część dokumentacji, obejmująca roboty będące przedmiotem przedstawianej umowy lub jej projektu. Sąd Najwyższy podkreślił przy tym, że przedstawienie dokumentacji nie oznacza prostego jej doręczenia, lecz jest działaniem kierunkowym, którego realizacja wymaga wskazania adresatowi przyczyny dostarczenia mu zestawu dokumentów. Dopiero spełnienie wszystkich omówionych wymagań powoduje, że można przypisać milczeniu inwestora znaczenie oświadczenia woli o wyrażeniu zgody.

Także za istotne uznać należy wskazanie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2010r., II CSK 210/10, Biul. SN 2010/12/16), że zgoda inwestora, wyrażona w sposób dorozumiany na zawarcie umowy wykonawcy z podwykonawcą jest skuteczna, gdy dotyczy konkretnej umowy, której istotne postanowienia, decydujące o zakresie solidarnej odpowiedzialności inwestora z wykonawcą za wypłatę wynagrodzenia podwykonawcy są znane inwestorowi, albo z którymi miał możliwość zapoznania się. Inwestor nie musi znać treści całej umowy lub jej projektu, a jego znajomość istotnych postanowień umowy podwykonawczej decydujących o zakresie jego odpowiedzialności nie musi pochodzić od wykonawcy lub podwykonawcy, może mieć dowolne źródło i nie musi być ukierunkowana na wyrażenie zgody na zawarcie umowy podwykonawczej.

Biorąc pod uwagę okoliczności niniejszej sprawy, nie można więc mówić o powstaniu odpowiedzialności solidarnej strony pozwanej za wynagrodzenie, a to wobec braku zgody inwestora na zawarcie umowy z poprzednikiem prawnym powódek i niezajomości warunków takiej umowy, w tym również wysokości ustalonego w umowie wynagrodzenia. Z materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie nie wynika aby została przedstawiona inwestorowi (pозwanej) umowa zawarta z podwykonawcą lub jej projekt wraz ze stosowną częścią dokumentacji, która dotyczy przedmiotu umowy. Zatem nie ziszczyły się wszystkie przesłanki, o których mowa w art. 647¹ § 2 zdanie drugie k.c., co wyklucza przyjęcie, że milczenie inwestora oznaczało jego zgodę.

Wszystkie powyższe okoliczności nakazywały przyjąć, iż powódki nie udowodniły, iż pozwany jest zobowiązany wobec nich do zapłaty kwoty objętej żądaniem pozwu.

Pozwana w toku niniejszego postępowania przyjęła natomiast swoją odpowiedzialność wobec spadkobierczyń R. R. (1) z tytułu umowy przekazu zawartej z generalnym wykonawcą (...) E. C. zawartą w oparciu o art. 921¹ k.c., dnia 8 października 2013 r., jako część porozumienia ugodowego. Według treści art. 921¹ k.c., kto przekazuje drugiemu (odbiorcy przekazu) świadczenie osoby trzeciej (przekazanego), upoważnia tym samym odbiorcę przekazu do przyjęcia, a przekazanego do spełnienia świadczenia na rachunek przekazującego. We wskazanej umowie spółka (...) miała przekazać świadczenie (...) na rzecz powódek.

Pozwana podniosła przy tym zarzut potrącenia tej wierzytelności z nabytymi przez pozwaną wierzytelnościami od Z. B. i L. D. przysługującymi im od R. R. (1), a następnie jego spadkobierczyń.

Odnosząc się do zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego należy stwierdzić, że pozwana w zgodzie z regulacjami art. 509 k.c. dokonała skutecznej umowy przelewu wierzytelności od wskazanych wyżej podmiotów umowami z 15 i 26 listopada 2013 r. Następnie, pozwana dokonała potrącenia nabytych wierzytelności z wierzytelnościami przysługującymi spadkobierczyniom R. R. (1), po czym przesłała powódkom oświadczenie o potrąceniu w/w wierzytelności. Zgodnie z art. 498 § 1 k.c., gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Wobec powyższego między stronami obecnego postępowania nastąpiło potrącenie wzajemnych wierzytelności.

Strona powodowa modyfikując dochodzone roszczenie w zakresie jej podstawy prawnej, wносиła o ewentualne zasądzenie swoich roszczeń na podstawie art. 405 k.c. Zgodnie z treścią przywołanego przepisu: kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Jak wskazano wyżej, umowa o roboty budowlane została zawarta między R. R. (1) i (...). Pomiędzy R. R. (1) a pozwaną spółką (...) nie istniał żaden stosunek prawny. Mimo tego spółka (...) jako inwestor wzbogaciła się, uzyskując korzyści z wykonania na jej rzecz robót budowlanych przez przedsiębiorstwo (...), wynikających z umowy podwykonawczej zawartej z (...). Ta okoliczność uzasadniałaby zarzut bezpodstawnego wzbogacenia się spółki (...) kosztem Wykonawstwa Ogólnobudowlanego R. R. (1). Wobec nieuiszczenia wynagrodzenia przez generalnego wykonawcę (...), powódki mogłyby domagać się zapłaty od inwestora tytułem bezpodstawnego wzbogacenia. Wprawdzie rozważania tu poczynione stają się bezprzedmiotowe wobec przyjęcia przez pozwaną odpowiedzialności na zasadzie umowy przejęcia, to stwierdzić należy, że niezależnie od przyjętej podstawy odpowiedzialności pozwanej, z uwagi na dokonanie przez spółkę (...) skutecznego potrącenia nabytych przez nią wierzytelności z wierzytelnościami przysługującymi R. R. (1), a następnie jego spadkobierczyniom, wierzytelność będąca podstawą zgłoszonego roszczenia, umorzyła się z wierzytelnością przysługującą spółce (...).

Zarzut strony powodowej dotyczący braku odpowiedzialności za długi spadkowe R. R. (1) wobec przyjęcia spadku po nim z dobrodziejstwem inwentarza, a także zarzut obowiązku proporcjonalnej spłaty wierzycieli, nie jest w przekonaniu Sądu uzasadniony. Powódki argumentując swoje stanowisko w tym zakresie powoływały się na dokonanie spisu inwentarza. Protokół spisu inwentarza wyszczególniał wchodzące w skład spadku po R. R. (1) długi. W ocenie powódek stan bierny spadku wskazany w protokole spisu inwentarza i przewyższający stan czynny spadku, uzasadniał proporcjonalną spłatę należących do spadku zobowiązań, a więc również i wierzytelności nabytych przez spółkę (...) od Z. B. i L. D.. Należy jednak podkreślić, że czynność prawna potrącenia jest zdarzeniem prawnym, którego skutek, w postaci umorzenia się wierzytelności jest niezależny od woli uprawnionego do wierzytelności objętej potrąceniem. Sporządzenie spisu inwentarza nie ma wpływu na dokonanie potrącenia wierzytelności. Dlatego też możliwe jest w takiej sytuacji potrącenie wierzytelności w pełnej wysokości.

Z podanych wyżej przyczyn roszczenie powódek, z powodu umorzenia przysługującej im wierzytelności z wierzytelnością przysługującą względem nich pozwanej, podlega oddaleniu w całości.

Orzeczenie o kosztach procesu uzasadnia treść art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Powódki T. R. i A. P. poniosły koszty wynagrodzenia swojego pełnomocnika w wysokości po 3 617 złotych (wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa), uiszczyły też opłatę od pozwu w wysokości 1 200 złotych (od pozostałej kwoty 3 297 złotych zostały zwolnione).

Pozwana (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością O3 (...) z siedzibą w L. poniosła koszty wynagrodzenia swojego pełnomocnika w wysokości 3 617 złotych (wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa).

Nie ulega wątpliwości, że powódki są stroną przegrywającą proces i z tego tytułu obowiązane byłyby do zwrotu kosztów poniesionych przez pozwaną. Sąd mając jednak na uwadze zasadę słuszności wyrażoną w art. 102 k.p.c., potraktował trudną sytuację materialną powódek, jako wypadek szczególnie uzasadniony, umożliwiający rozstrzygnięcia o kosztach inaczej niż to, które wynikałoby z ogólnego przepisu jakim jest art. 98 § 1 k.p.c. Nie bez znaczenia pozostaje także fakt, że powódki wniosły pozew w przeświadczeniu o słuszności swoich roszczeń, co nie jest pozbawione racji jeśli uwzględni się fakt, że powodem oddalenia powództwa stał się zgłoszony przez pozwaną zarzut potrącenia jej wierzytelności z wierzytelnością powódek.

Pozostałe, nieuiszczone koszty w postaci części opłaty od pozwu, zostały przejęte stosownie do art. 113 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych na rachunek Skarbu Państwa.

Z tych względów i na podstawie powołanych przepisów, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.